

Academie
Antroposofische
Gezondheidszorg

Inhoud

1. Inleiding	3
De Basismodule: wat mag u verwachten?	
2. Inhouden	5
3. Toetsing	7
4. Algemene methodisch didactische onderwijsgezichtspunten voor de antroposofische geneeskunde.....	8
Bijlagen jaarroosters en dagrooster	

1. Inleiding

De Basismodule: wat mag u verwachten?

Het volgen van de Basismodule biedt u een aantal ontwikkelingsmogelijkheden. Aansluitend bij uw praktijkervaring en beroepsidentiteit, biedt de Basismodule u de gelegenheid zich verder te professionaliseren vanuit een antroposofisch perspectief. Interactieve colleges, werkgroepen, kunstzinnige activiteiten, biografisch werk, zelfstudie en intervisie in groepsverband worden als didactische methoden ingezet.

Uitgaande van ervaringsleren kunnen antroposofische concepten doorleefd en doorzien worden, daardoor wordt ook de handelingsvaardigheid verbeterd. Uw visie op patiënten of cliënten kan verbreed worden en antroposofische verklaringsmodellen en behandelingsstrategieën bieden meer ruimte voor creatieve probleem oplossingen. Daardoor kunnen enerzijds uw eigen ervaringen door u in een antroposofische context geplaatst worden, anderzijds wordt het doel nagestreefd uw kwaliteiten als hulpverlener te optimaliseren, tenslotte gaat het om de patiënt / cliënt.

Een tweede aspect is het ontwikkelen van geschoolde zelfreflectie. Vragen als: hoe sta ik in mijn beroep?, wat wil ik met mijn talenten?, welke vaardigheden wil ik ontwikkelen?, wat vraagt mijn omgeving van mij? komen interactief aan de orde. Er wordt ruimte gemaakt voor het vinden van eigen motieven en intenties. Ook een persoonlijk gesprek met de studiebegeleider behoort tot de mogelijkheden.

Na de cursus zult u in staat zijn de bijdrage van de antroposofie aan de zorg op meerdere gebieden te herkennen en doorzien. De gezonde en de zieke mens, en de soort zorg die geboden kan worden krijgen daardoor meer diepgang, vooral door het rekening houden met het ontwikkelingsaspect dat zo typisch is voor de mens. Daarmee wil de Basismodule een inleiding geven tot uw professionele specialisatie als antroposofisch zorgverlener.

De Basismodule is qua opzet interdisciplinair. Dat biedt een verruiming van de blikrichting en bevordert de interdisciplinaire samenwerking in de praktijk. Daarnaast is er ook aandacht voor het beroeps specifieke van de behandelde stof. Iedere cursusdag is er 5 kwartier gepland om zoveel mogelijk in dezelfde beroepsgroepen de verbinding met het eigen vakgebied te

leggen. Ook heeft iedere deelnemer aan de Basismodule een tutor of mentor uit het eigen vakgebied om vraagstukken te bespreken.

Naast de 20 studiedagen is zeker aan te bevelen gemiddeld een dagdeel per week aan studie te besteden.

Deze Basismodule maakt deel uit van de opleidingen van de Nederlandse Vereniging van Antroposofische Artsen (NVAA), Nederlandse Vereniging van Antroposofische Fysiotherapeuten (NVAF), Stichting Plegan opleidingen voor verpleegkundigen, de Nederlandse Vereniging ter bevordering van de psychotherapie (NVAP), Beroepsvereniging Psychosociale Hulpverlening Antroposofie (BPHA) en de Nederlandse Vereniging van Diëtisten werkzaam vanuit de Antroposofie (NVDA).

Moduleleiders van de Basismodule zijn:

Guus van der Bie, arts; Casper Post Uiterweer, huisarts; Hannie Bakker, fysiotherapeut en biografisch coach

2. Inhouden

In de basismodule zullen 5 thema's inhoudelijk behandeld worden. Deze komen in tien keer een tweedaagse aan bod met er tussenin een ruime studietijd van een maand.

De thema's zijn met de volgende woorden aan te duiden:

- **Het menselijk lichaam: processen, functies en vormen, een brug naar de psyché**

In twee keer twee dagen wordt aan dit thema gewerkt. Het wordt ook wel het **driegerlede mensbeeld** genoemd. Dit mensbeeld geeft het meeste het 'totaalgevoel' van de *ruimtelijke* mens en de daarmee verbonden psychische functies.

Themadocenten: Jaap van der Wal, arts/embryoloog en Hannie Bakker, fysiotherapeut

Kunstdocenten: Margo Gielkens en Janet Bijkerk kunstzinnig therapeuten

- **De menselijke biologie tussen warmte en materie**
- **Het proces van hechting in relatie tot incarnatie**

In deze cursusdagen wordt het zogenoemde **vieregelede mensbeeld** behandeld: Het fysieke lichaam, de etherische organisatie, de astrale organisatie en het 'ik'. U 'duikt onder' in het lichamelijk /natuurlijke en ervaart hoe via de warmte de 'geest' tot in de materie kan reiken en hoe de stof als manifestaties van de geest ervaren kan worden. Het is het 'natuurlijke' deel van de mens dat met de elementen samenhangt.

Het proces van hechting wordt besproken in relatie tot de vier lichaamsgerichte zintuigen. Fenomenen van gehechtheidsproblematiek worden behandeld.

Themadocenten: Guus van der Bie, arts en Truida de Raaf, GZ-psycholoog

Kunstdocent: Hilda Boersma, euritmitherapeut

- Hoe kan een mens ziek worden. Het gepolariseerde beeld van de mens. Hoe kunnen wij gezamenlijk helpen helen?
- De eerste zeven levensjaren en de zeven levensprocessen

Het ziek kunnen worden van de mens en het principe van het kunnen behandelen worden aan de hand van polariseringsprocessen behandeld. Verschillende ziektes, zowel somatisch als psychiatrisch zullen exemplarisch behandeld worden en therapierichtingen worden zichtbaar. De centrale rol van ritmische processen in het genezingsproces komt aan de orde.

De eerste zeven levensjaren tonen kenmerkende ontwikkelingsaspecten en vormen een basis voor de verdere ontwikkeling.

In de lichamelijke zijn zeven levensprocessen werkzaam. In de dynamische processen van de psyché ontmoeten we de metamorfose van de zeven levensprocessen. Met behulp van de planetenprocessen kan het **zevenledige mensbeeld** aanschouwelijk en erfahrbaar gemaakt worden.

Themadocenten: Guus van der Bie, arts, Casper Post Uiterweer, arts, Tjeerd Alkemade, fysiotherapeut, Edmond Schoorel, kinderarts en Sonja van Hees, verpleegkundige

Kunsten: Ritmecarrousel met verschillende therapeuten en arts

Kunstdocent: Erica Kramer, spraaktherapeut

- De fysiologie van de menselijke biografie, de 'oerbiografie'
- De professionele ontmoeting

De 'oer-biografie' en de metamorfose-wetmatigheden in de levensloop zullen worden besproken.

De 'bewustzijnsziel' als moderne vorm van het mensenbewustzijn schept nieuwe mogelijkheden en problemen voor de menselijke ontmoeting. Het ontmoeten in de therapeutische relatie staat hier centraal.

Themadocenten: Jacques Meulman psycholoog, Hannie Bakker, fysiotherapeut en biografisch coach, Marjanke de Jong en een docent van de BPHA

Kunstdocenten: Hilda Boersma euritmitherapeut, Odulf Damen, muziektherapeut en Guido Smeding, psycholoog

- Oefenen met een interdisciplinaire beeldvormende methode. Een patiënt zal daartoe zijn / haar verhaal vertellen

Aan de hand van een patiënt-demonstratie zal geoefend worden met de geleerde begrippen en vaardigheden uit de antroposofische menskunde.

Themadocenten: Modulecoördinatoren

- Eindpresentaties en eindgesprekken
- Wetenschap in de antroposofische gezondheidszorg en de bijen

Op 13/14 en 27/28 juni zijn er presentaties van de studenten en wordt het programma verder in overleg met de cursisten bepaald.

Themadocenten: Erik Baars, epidemioloog/lector Antroposofische Gezondheidszorg en Kraaybeekerhof-gids Marjan van den Berg

De literatuurlijst voor de Basismodule en de reader wordt u toegezonden na aanmelding en toelating

3. Toetsing

Aspecten waarop getoetst wordt

1. Deelnemers zijn verplicht 80% aanwezigheidscore te halen
2. De inzet en inbreng tijdens de cursusdagen wordt beoordeeld
3. De kwaliteit van het huiswerk wordt beoordeeld
4. De inhoud van het portfolio wordt voor elk thema afzonderlijk beoordeeld
5. De eindpresentatie wordt beoordeeld

4. Algemene methodisch didactische onderwijsgezichtspunten voor de basismodule antroposofische gezondheidszorg

Methoden:

1. analyse: methode voor het fysieke lichaam
2. vergelijkende morfogenese: methode voor het etherlichaam
3. vergelijkende functie- en bewegingsleer: methode voor het astraallichaam
4. zelfonderzoek / beschrijvend onderzoek: methode het Ik / Individualiteit

Didactiek:

1. frontaal onderwijs
 - a. leerdoel: overdracht van informatie en visie / inhoud
2. studiegroep
 - a. leerdoel: verwerven van inzicht op eigen kracht
3. werkgroep
 - a. leerdoel: probleem georiënteerd werken, zelfstandig leren een methode van probleem oplossen te verwerven
4. intervisie
 - a. leerdoelen: zelfinzicht verwerven, een hulp zijn voor anderen bij hun zelfonderzoek
5. casusbeschrijving
 - a. leerdoel: zelfstandig waarnemen en denken klinisch oriënteren; het bij elkaar brengen van algemeen inzicht en individuele verschijningsvorm daarvan
6. monografie
 - a. leerdoel: zelf verworven inhoud overdraagbaar leren formuleren

Didactische hulpmiddelen:

1. boetseren: relatie etherlichaam / fysiek lichaam
2. schilderen: relatie astraallichaam / etherlichaam
3. zingen / muziek: relatie Ik / astraallichaam / etherlichaam
4. euritmie: relatie ik / fysiek lichaam

Team dat een tweedaagse / de cursus begeleidt:

1. **Cursusbegeleider:** deze begeleidt de groep door de tien' twee-daagsen', is op de hoogte van de thema's, heeft ervaring in groepsbegeleiding en heeft voldoende in huis om op individueel niveau en op niveau van het groepsproces adequaat te kunnen

opereren. Hij/zij onderhoudt desgewenst het contact tussen de docenten en de cursisten enerzijds en de organisatie van de Academie anderzijds.

2. **Themadocent.** Deze behandelt het thema van de betreffende twee dagen treedt ook als monitor op en kan wisselen per thema
3. **Docent “waarnemingsoefeningen”:** op de donderdagen is dat altijd Paul van Dijk, kunstenaar. Op de vrijdagen kan wisselen per thema.
4. **Docent “kunst”:** kan wisselen per twee dagen
5. **Gastdocent:** docent die een specifiek aspect van een thema kan behandelen

Elke donderdagochtend begint van 9.00 uur tot 10.00 uur met een uur waarnemingsoefeningen met Paul van Dijk

Het menselijk lichaam: processen, functies en vormen, een brug naar de psyche	De menselijke biologie: tussen warmte en materie Proces van hechting in relatie tot de incarnatie	Hoe kan een mens ziek worden? Hoe kunnen wij gezamenlijk helpen helen? De eerste zeven jaar Zeven levensprocessen	Gezonde processen in de mens en in de biografie De professionele ontmoeting	Een beeldvormende methode : Therapeutisch Colloquium	Afronding van de cursus Certificaatuitreiking
<p>September 6/7 Jaap van der Wal (6/9) Guus van der Bie (7/9) De mens in ruimte, proces en polariteit</p> <p>Kunsten: <i>Margo Gielkens</i> Kunstzinnige oefeningen beeldend</p>	<p>November 1/2 Guus van der Bie Vier elementenprocessen en hun organisaties</p> <p>Kunsten: <i>Hilda Boersma,</i> <i>Euritmie</i></p> <p>Referaat</p>	<p>Januari 17/18 Guus van der Bie(17-1) Hoe wordt een mens ziek?</p> <p>Annemieke Zeisltra (18/1): voeding waarnemen Tjeerd Alkemade (18/1): Ritmische processen en genezing. Carrousel:*Ervaringen met ritmen in de verschillende beroepsgroepen</p> <p>1^e Evaluatiegesprek</p> <p>Referaat</p>	<p>Maart 7/8 Jacques Meulman: Oerbiografie</p> <p>Kunsten: <i>Hilda Boersma, Euritmie</i></p> <p>Referaat</p>	<p>Mei 9/10 Modulecoördinatoren: Therapeutisch Colloquium Een beeldvormende methode rond een 'patiënt'</p> <p>Eindverslag voor 30-05</p>	<p>Juni 13/14 Eindpresentaties Eindgesprekken</p> <p>13/6 Erik Baars: Wetenschap in AG 14/6 Elementenleer in de Kraaybeekerhof-tuin</p>
<p>Oktober 4/5 Hannie Bakker: Drie processen in de mens</p> <p>Kunsten: <i>Janet Bijkerk</i> Kunstzinnige oefeningen</p> <p>Referaat Evaluatie thema en PORTFOLIO 1 VOOR 24-10</p>	<p>December 6/7 Truida de Raaf: Proces van hechting in relatie tot de incarnatie en hechtingsstoornissen</p> <p>Kunsten: <i>Sonja van Hees</i> Zintuigpracticum</p> <p>Referaat Evaluatie thema en PORTFOLIO 2 VOOR 10-01</p>	<p>Februari 31 jan/1 feb Edmond Schoorel (31/1): De eerste zeven jaar</p> <p>Sonja van Hees (1/2): Zeven levensprocessen</p> <p>Kunsten: <i>Erica Kramer, Spraak</i></p> <p>Referaat Evaluatie thema en PORTFOLIO 3 VOOR 1-03</p>	<p>April 4/5 Hannie Bakker(4/4) 7-jaarsfasen in de biografie Marjanke de Jong (5/4) Ontmoeten in de professionele context</p> <p>Kunsten: <i>Odulf Damen, Muziek</i> <i>Guido Smeding, sociale oefeningen</i></p> <p>Referaat Evaluatie thema en PORTFOLIO 4 VOOR 3-05</p>		

Elke donderdagochtend begint van 9.00 uur tot 10.00 uur met een uur waarnemingsoefeningen met Paul van Dijk

Het menselijk lichaam: processen, functies en vormen, een brug naar de psyche	De menselijke biologie: tussen warmte en materie Proces van hechting in relatie tot de incarnatie	Hoe kan een mens ziek worden? Hoe kunnen wij gezamenlijk helpen helen? De eerste zeven jaar Zeven levensprocessen	Gezonde processen in de mens en in de biografie De professionele ontmoeting	Een beeldvormende methode : Therapeutisch Colloquium	Afronding van de cursus Certificaatuitreiking
<p>September 13/14 Jaap van der Wal De mens in ruimte, proces en polariteit</p> <p>Kunsten: Margo Gielkens <i>Kunstzinnige oefeningen beeldend</i></p>	<p>November 8/9 Guus van der Bie Vier elementenprocessen en hun organisaties</p> <p>Kunsten: Hilda Boersma, <i>Euritmie</i></p> <p>Referaat</p>	<p>Januari 24/25 Guus van der Bie(24-1) Hoe wordt een mens ziek?</p> <p>Annemieke Zeilstra (25/1): voeding waarnemen Tjeerd Alkemade (25/1): Ritmische processen en genezing. Carrousel:*Ervaringen met ritmen in de verschillende beroepsgroepen</p> <p>1^e Evaluatiegesprek</p> <p>Referaat</p>	<p>Maart 14/15 Jacques Meulman: Oerbiografie</p> <p>Kunsten: Hilda Boersma, <i>Euritmie</i></p> <p>Referaat</p>	<p>Juni 6/7 Modulecoördinatoren: Therapeutisch Colloquium Een beeldvormende methode rond een 'patiënt'</p> <p>Eindverslag voor 30-05</p>	<p>Juni 27/28 Eindpresentaties Eindgesprekken</p> <p>27/6 Erik Baars: Wetenschap in AG 28/6 Elementenleer in de Kraaybeekerhof-tuin</p>
<p>Oktober 11/12 Hannie Bakker: Drie processen in de mens</p> <p>Kunsten: Janet Bijkerk <i>Kunstzinnige oefeningen</i></p> <p>Referaat Evaluatie thema en PORTFOLIO 1 VOOR 1-11</p>	<p>December 20/21 Truida de Raaf: Proces van hechting in relatie tot de incarnatie en hechtingsstoornissen</p> <p>Kunsten: Sonja van Hees <i>Zintuigpracticum</i></p> <p>Referaat Evaluatie thema en PORTFOLIO 2 VOOR 14-01</p>	<p>Februari 21/22 Edmond Schoorel (21/1): De eerste zeven jaar</p> <p>Sonja van Hees (22/2): Zeven levensprocessen</p> <p>Kunsten: Erica Kramer, <i>Spraak</i></p> <p>Referaat Evaluatie thema en PORTFOLIO 3 VOOR 7-03</p>	<p>April 11/12 Hannie Bakker (11/4) 7-jaarsfasen in de biografie Marjanke de Jong (12/4) Ontmoeten in de professionele context</p> <p>Kunsten: Odulf Damen, <i>Muziek</i> Guido Smeding, <i>sociale oefeningen</i></p> <p>Referaat Evaluatie thema en PORTFOLIO 4 VOOR 13-06</p>		

Tijd	Onderwijsvorm	DAGINDELING BASISMODULE AAG
09.00 uur - 10.00 uur	WAARNEMINGS-OEFENINGEN	Aan mineraal, plant, dier, mens waarnemen en begrippen ontwikkelen volgens Goethes methode . Dat houdt in: waarnemen op een manier die vrij is van(voor)oordelen, innerlijk het waargenomene leren nabootsen en een aanschouwend oordeel ontwikkelen. 1e dag: Moderator: Paul van Dijk 2e dag: Moderator: themadocent
10.00 uur - 10.10 uur	PAUZE	
10.10 uur - 11.10 uur	THEMA INTRO Inleiding	Interactief college . Het thema inhoudelijk en functioneel beschrijven Themadocent
11.10 uur -11.30 uur	PAUZE	
11.30 uur - 11.50 uur	WERKGROEPEN	Formuleren van vragen n.a.v. van themacollege in kleinere groepen volgens hand-out
11.50 uur – 12.30 uur	GESPREK	Themadocent gaat in op de vragen en ervaringen. Themadocent
12.30 uur - 13.30 uur	LUNCH	
13.30 uur - 14.30 uur	BEROEPS-SPECIFIEK UUR	Verzorging specifieke beroepsgroepen Docent
14.30 uur - 14.45uur	PAUZE	
14.45 uur - 16.00 uur	KUNSTEN	Afhankelijk van de kunstsoort kan de kunst over twee dagen worden verdeeld a 1 uur per keer (m.n. beeldend, euritmie, zintuigpracticum en spraak) in dat geval worden Scholing en/of Huiswerk over de dagen herverdeeld. Docent
16.00uur - 17.00 uur	DIVERSEN	Scholing, Huiswerk. Moderatoren: modulecoördinatoren
17.00 uur - 17.20 uur	REFERAAT / EVALUATIE VAN DE DAG	Referaat, Terugblik, Vragen, Eigen leerdoelen en -vragen. Moderatoren: modulecoördinatoren
17.20 uur - 17.30 uur	AFSLUITING	Elk thema afsluiten met een omvattend en karakteristiek imaginatief beeld. Moderatoren: modulecoördinatoren

